

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bestemmingsplan Piekberging Haarlemmermeer

Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport

15 maart 2011 / rapportnummer 2509-50

1. Hoofdpunten van het MER

Het Hoogheemraadschap van Rijnland wil in het zuiden van de Haarlemmermeerpolder een locatie aanwijzen voor de realisatie van een piekwaterberging. Bij extreme en langdurige regenval kan de piekberging worden ingezet om oppervlaktewater uit het hoofdwatersysteem van Rijnland tijdelijk te bergen. Om de realisatie van de piekberging planologisch mogelijk te maken is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk. Daarom is het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer een bestemmingsplanprocedure gestart. Voor de besluitvorming over het bestemmingsplan wordt een procedure voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen. De gemeenteraad van Haarlemmermeer is bevoegd gezag.

De Commissie voor de m.e.r.¹ (hierna 'de Commissie') beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- een onderbouwing van de locatiekeuze voor de piekberging op basis van:
 - het relevante beleidskader;
 - de randvoorwaarden vanuit de werking van het watersysteem;
 - de ruimtelijke, landschappelijke en technische uitgangspunten.
- inzicht in de gevolgen van inundaties, met name:
 - de waterkwaliteit van de ontvangende boezem na uitpompen van het water;
 - de bodemstructuur en -kwaliteit van de piekberging en mogelijke kwel na inundatie;
- inzicht in de wijze waarop wordt omgegaan met (de effecten op) landschap en cultuurhistorische waarden;
- inzicht in de effecten van het voornemen en de alternatieven op de gebruiksfuncties van het gebied;
- een goed leesbare en publiekriendelijke samenvatting voorzien van goed beeld- en kaartmateriaal.

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen.

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiemer.nl onder 'Adviezen Commissie'.

2. Achtergrond en besluitvorming

2.1 Achtergrond, probleemstelling en doel

Het initiatief voor het voornemen komt voort uit bestuurlijke afspraken die zijn gemaakt in het Nationaal Bestuursakkoord Water en de Bestuursovereenkomst Westflank Haarlemmermeer. Geef in het MER inzicht in de plaats van het voornemen binnen het grotere geheel aan maatregelen die voor het hoofdwatersysteem van Rijnland voortkomen uit het Nationaal Bestuursakkoord Water. Schets in het MER welke rol klimaatverandering speelt aan de hand van de meest actuele klimaatscenario's en de planningshorizon van het voornemen.

Beschrijf in het MER de relatie van het voornemen met de bestuursovereenkomst Westflank. Ga daarbij in op de (on)mogelijkheden voor de integrale ontwikkeling van de Westflank in relatie tot (tijdige) realisatie van de piekberging.

In het startdocument² en in de nota³ over de procedure staan respectievelijk de noodzaak van een piekberging en de probleem- en doelstelling van het voornemen goed beschreven. Neem in het MER de probleemstelling en het doel van het voornemen over en voorzie deze ter ondersteuning van duidelijk kaartmateriaal waarin in ieder geval het probleemgebied, plangebied en studiegebied⁴ staan beschreven.

Het is wenselijk om de doelen zo te beschrijven dat ze in twee stadia in het planvormingsproces een rol kunnen vervullen:

- bij de afbakening van te beschrijven alternatieven en het verhelderen waarom andere oplossingsrichtingen buiten beschouwing worden gelaten;
- bij de rangschikking van alternatieven op doelbereik.

2.2 Beleidskader

Schets in het MER het relevante beleidskader en de consequenties daarvan voor het voornemen. Besteed daarbij in ieder geval aandacht aan de Bestuursovereenkomsten, de Structuurvisie Noord-Holland 2040 en de nota ruimte Haarlemmermeer, Duin- en Bollenstreek en geef ook het belang voor het voornemen aan van:

- het waterbeheerplan 2010-2015 van het Hoogheemraadschap van Rijnland;
- de ontwerp-waterstructuurvisie Haarlemmermeerpolder van het Hoogheemraadschap van Rijnland;
- het waterplan Haarlemmermeer van het Hoogheemraadschap van Rijnland en de gemeente Haarlemmermeer.

² Hoogheemraadschap van Rijnland, Startdocument piekberging Haarlemmermeer, 21 oktober 2010.

³ Gemeente Haarlemmermeer, Nota van B&W, Procedure van milieueffectrapportage voor bestemmingsplan Piekberging Westflank, 7 december 2010 (2010.0053569).

⁴ Het probleemgebied betreft het gebied binnen het watersysteem van Rijnland waar de kans op grootschalige wateroverlast zich voordoet. Het plangebied is het gebied waar de piekberging gerealiseerd gaat worden. Het studiegebied is het gebied waarbinnen milieueffecten op kunnen treden. Dit kan per milieueffect verschillen in grootte.

Geef in het MER aan:

- de criteria en randvoorwaarden op basis van het Masterplan toekomstig waterbezwaar Rijnland en de Planstudie Piekberging die gelden voor de ligging en gebruik van de piekberging (aanvoer, inlaat en afvoer van water, frequentie en duur van inundatie);
- de eventuele randvoorwaarden die voortkomen uit de uitbreiding van de A44 (inclusief mogelijke vervanging passage Ringvaart) en de aanleg van de 380 kV hoogspanningsverbinding Randstad.

Naast de waterbergingsdoelstelling gelden vanuit de bestuursovereenkomst Westflank landschappelijke inpassing en recreatieve ontsluiting als ruimtelijke uitgangspunten. Geef in het MER aan wat de betekenis van deze uitgangspunten is voor het voornemen en werk daarbij met name de landschappelijke inpassing uit (zie hiervoor paragraaf 4.4).

2.3 Te nemen besluit(en) en procedure

Het opstellen van het MER door het Hoogheemraadschap Rijnland gaat vooraf aan de uitwerking van het bestemmingsplan. De afweging van locatiealternatieven en het bepalen van het voorkeursalternatief zal op basis van het MER worden onderbouwd. Op basis van het voorkeursalternatief zal het college van burgemeester en wethouders van Haarlemmermeer het ontwerp-bestemmingsplan nader uitwerken. Geef in het MER schematisch de te volgen procedure en besluitvormingsmomenten aan. Geef daarbij aan welke besluiten door wie genomen gaan worden.

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Algemeen

Het Startdocument geeft aan dat de begrenzing van het plangebied ligt binnen de gebiedsontwikkeling Westflank. De Commissie adviseert op basis van de uitgangspunten en randvoorwaarden de grootte van het plangebied te bepalen en op basis hiervan de uit te werken locatiealternatieven te onderbouwen.

Beschrijf in het MER welke beperkingen de bestaande situatie en toekomstige ontwikkelingen opleveren voor de realisatiemogelijkheden van het voornemen. Denk hierbij aan fysieke beperkingen, zoals bebouwing en infrastructuur (wegen en transportleidingen) en de bodemgesteldheid van de Haarlemmermeerpolder (risico's voor het openbarsten van de bodem).

Beschrijf in het MER:

- de fysieke ingrepen die nodig zijn om het voornemen te realiseren;
- het kader en de voorwaarden die van toepassing zijn voor het moment en de duur van het gebruik van de piekwaterberging (zoals bijvoorbeeld een protocol of noodverordening);
- welke inrichtings- en beheermaatregelen noodzakelijk zijn voor de bergingsfunctie;
- hoeveel peilstijging en welke waterkwaliteit kan worden verwacht;

- de wijze waarop de inlaat van water naar de piekberging plaats zal vinden en de eventuele fasering daarbij;
- de wijze van afwatering van het geborgen water en welke hydrologische en ecologische uitgangspunten hierbij gelden.

Ga in het MER in op de robuustheid en de toekomstvastheid van het voornemen. Beschrijf hiervoor op welk klimaatscenario⁵ het voornemen is gebaseerd en geef aan hoe dit zich verhoudt tot het *worst case* scenario. Geef aan welke adaptatiemaatregelen achter de hand gehouden kunnen worden in geval het *worst case* scenario zich voltrekt.

3.2 Alternatieven

Locatiealternatieven

Ook buiten de begrenzing van het vastgestelde zoekgebied, ten oosten van de Hoofdvaart, zijn mogelijk locaties te vinden die aan de randvoorwaarden en uitgangspunten voldoen. Werk in het MER realistische locatiealternatieven uit. Realistisch houdt in dat alternatieven binnen de randvoorwaarden en op basis van wet- en regelgeving gerealiseerd kunnen worden. De Commissie denkt hierbij aan alternatieven:

- die zich richten op een zo beperkt mogelijke aantasting van de (agrarische) gebruiksfuncties;
- die maximaal gericht zijn op de ontwikkeling van natuur (ecologische verbindingen) en/of recreatie;
- waarbij de locatie bepalend is voor een goede landschappelijke inpassing.

Het is van belang in het MER de locatiealternatieven:

- voor het bestemmingsplan voldoende gedetailleerd te begrenzen;
- alleen uit te werken voor zover zij onderscheidend zijn op gebruiksmogelijkheden en milieuaspecten.

Inrichtingsalternatieven

Naast de mogelijke locaties voor het voornemen is de uiteindelijke inrichting van de piekberging van belang. De Commissie adviseert hierin onderscheidende varianten uit te werken. Een belangrijk aspect is ook hierbij de landschappelijk inpassing (zie paragraaf 4.4). De relatie tussen de omvang van de berging en de hoogte van het dijklichaam, maar ook de vormgeving van de berging zijn onderscheidende elementen. Bij een mondelinge toelichting⁶ op het voornemen zijn door het Hoogheemraadschap schetsen getoond waarbij landschappelijke inpassing kan worden benaderd zowel vanuit aanpassing aan en zich richten naar het bestaande landschap (behoud) als vanuit een accentuering van het voornemen in het landschap (vernieuwing). Geef in het MER duidelijk aan hoe deze verschillende benaderingen ten opzichte van de referentiesituatie worden gewaardeerd.

⁵ De Commissie adviseert hiervoor de meest recente klimaatscenario's van het KNMI te gebruiken.

⁶ Op 7 februari 2011 heeft de werkgroep van de Commissie een locatiebezoek afgelegd in het plangebied, waarbij gesproken is met vertegenwoordigers van de gemeente Haarlemmermeer en het Hoogheemraadschap van Rijnland.

3.3 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten. Neem in het MER te verwachten ontwikkelingen waarover nog geen besluit is genomen als scenario mee, zoals:

- de structuurvisie van de gemeente Haarlemmermeer (inclusief Landbouw Effect Rapportage);
- de verbreding van de A44 (inclusief passage Ringvaart);
- de realisatie van de 380 kV hoogspanningsleiding Randstad.

4. Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Algemeen

Maak in het MER een duidelijk onderscheid tussen het doelbereik en de milieugevolgen door realisatie van het voornemen en de specifieke effecten van het gebruik van de piekberging.

4.2 Bodem en water

Bodem

Geef in het MER de bestaande bodemsamenstelling, -opbouw en -kwaliteit in het plangebied aan. Beschrijf de gevolgen van het voornemen voor de gebruiksmogelijkheden van de bodem. Geef de gevolgen aan bij het daadwerkelijk gebruik van de piekberging, zoals mogelijke bodemverontreiniging, beperkingen in het bodemgebruik (agrarische activiteiten) en (met name rond de inlaatplek en uitlaatplek) gevolgen voor de bodemweerstand en risico's door wegslaan van de bovenlaag. Geef aan of gevolgen onomkeerbaar zijn en welke mogelijke mitigerende maatregelen kunnen worden genomen.

Geef in het MER de grondstromen (grondbalans) binnen het project aan geef inzicht in de hiermee samenhangende mogelijke ecologische effecten.

Water

Beschrijf de waterroutes en de benodigde waterstaatkundige voorzieningen en geef aan of realisatie van het voornemen effecten heeft op de kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater (verzilting).

De afvoer van inundatiewater zal plaatsvinden via de Hoofdvaart. De Ringvaart, Hoofdvaart en enkele zijtochten zijn in verband met de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) aangewezen als waterlichaam. Beschrijf in het MER:

- de bestaande chemische en ecologische kwaliteit van het waterlichaam;

- de maatregelen die worden voorgesteld om de doelstellingen van de KRW in 2027 te bereiken;
- de gevolgen van de afvoer van inundatiewater voor de chemische en ecologische kwaliteit van het waterlichaam. Denk hierbij aan de waterkwaliteit bij inundatie, de kwaliteit van het slib en de nutriëntenlast van het inundatiewater;
- welke realistische maatregelen mogelijk zijn om eventuele negatieve milieueffecten te voorkomen.

4.3 Natuur

Geef in het MER aan welke kenmerkende habitats en soorten aanwezig zijn in het studiegebied. Beschrijf de autonome ontwikkeling van de natuur in het gebied. Ga daarna in op de ingreep-effectrelatie tussen de voorgenomen activiteit⁷ en de in het studiegebied aanwezige natuurwaarden. Geef aan voor welke dieren en planten aanzienlijke gevolgen te verwachten zijn, wat de aard van de gevolgen is en wat deze gevolgen voor de populaties betekenen. Beschrijf mitigerende en/of compenserende maatregelen die eventuele aantasting kunnen beperken of voorkomen. Beschrijf ook de positieve gevolgen die het voornemen kan hebben. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een natuurgerichte inrichting en beheer van de nieuwe dijklichamen.

Gebiedsbescherming

Beschrijf de mogelijke invloed van het voornemen op beschermde natuurgebieden, zoals de (provinciale) Ecologische hoofdstructuur (EHS) inclusief verbindingzones. Ook als het voornemen niet in of direct naast een beschermd gebied ligt, kan het gevolgen hebben op een beschermd gebied (externe werking). Geef de begrenzingen aan op kaart, inclusief een duidelijk beeld van de ligging van het plangebied ten opzichte van de beschermde gebieden.

Soortenbescherming

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het plangebied, waar zij voorkomen en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt.⁸ Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze beschermde soorten en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats. Geef indien verbodsbepalingen overtreden kunnen worden aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort.

4.4 Landschap en cultuurhistorie

Het plangebied maakt onderdeel uit van het Nationaal Landschap Groene Hart. Geef in het MER aan hoe wordt omgegaan met behoud van het landschap, inpassing van het voornemen en versterking van de huidige en beoogde kwaliteiten.⁹

Beschrijf hiervoor in het MER voor het relevante studiegebied:

⁷ Dit geldt zowel voor de aanleg als voor het gebruik van het voornemen.

⁸ Mogelijk zijn in het gebied zwaarder beschermde soorten aanwezig als de Kleine Modderkruiper (tabel 2), Bittervoorn en Rugstreeppad (tabel 3).

⁹ Zie ook het advies van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, AWT 2011-30, 22 februari 2011, waarin aandacht wordt gevraagd voor de landschappelijke inpassing.

- de huidige kernkwaliteiten en kenmerkende landschapselementen;
- de beoogde kwaliteiten van het landschap;
- de effecten van het voornemen op landschap en cultuurhistorie;
- de mogelijkheden die het voornemen biedt om de huidige en beoogde kwaliteiten te versterken;
- mogelijke mitigerende maatregelen om negatieve effecten te voorkomen.

De Commissie adviseert de inrichtingsalternatieven voor het voornemen te visualiseren vanuit verschillende belevingsperspectieven vanaf het maaiveld en in vogelvlucht.

4.5 Woon-, werk- en leefmilieu

Beschrijf de huidige situatie en de gevolgen (zowel negatief als positief) van het voornemen voor agrariërs, omwonenden en bezoekers met aandacht voor:

- de landschappelijke beleving;
- de recreatieve waarde van het gebied;
- de bereikbaarheid (barrières en ontsluiting) van het gebied;
- indirecte gevolgen, bijvoorbeeld voor de (grond)waterhuishouding als gevolg van het gebruik van de piekberging;
- belemmeringen in agrarisch grondgebruik en bedrijfsvoering;
- hinder in de realisatiefase (verkeershinder door vervoer van bouwmaterialen en grond en geluidsoverlast).

Beschrijf mitigerende maatregelen om hinder te voorkomen of te beperken.

5. Overige aspecten

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieuinformatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer

Bevoegd gezag: gemeenteraad van de gemeente Haarlemmermeer

Besluit: vaststellen bestemmingsplan piekberging Haarlemmermeer

Activiteit: Het bepalen van een locatie voor de realisatie van een piekwaterberging en de hierbij benodigde bestemmingsplanprocedure. Hiervoor wordt vrijwillig een m.e.r. procedure doorlopen

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in Hoofddorpse Courant van: 17 december 2010

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: donderdag 16 december 2010

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: woensdag 15 december 2010

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 15 maart 2011

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris.

De werkgroepsamenstelling bij dit project is als volgt:

dhr. drs. F.A.M. Claessen

mw. drs. Y.J. van Manen

dhr. drs. H.G. Ouwerkerk (voorzitter)

dhr. D. Spel (secretaris)

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de hierna genoemde informatie die van het bevoegde gezag is ontvangen, als uitgangspunt.

Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een locatiebezoek afgelegd.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Hoogheemraadschap van Rijnland, Startdocument piekberging Haarlemmermeer, 21 oktober 2010;
- Gemeente Haarlemmermeer, Nota van B&W, Procedure van milieueffectrapportage voor bestemmingsplan Piekberging Westflank (2010.0053569), 7 december 2010;
- Ontwerp waterstructuurvisie Haarlemmermeerpolder, Hoogheemraadschap van Rijnland, 10 februari 2010.

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 14 maart 2011 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
2. LTO Noord, Leimuiderbrug
3. W.K. Osborn, Buitenkaag
4. A.J.M. Kuiper, Buitenkaag
5. J. Maarsseveen, Buitenkaag
6. Rijkswaterstaat, Haarlem
7. Wim van Reeuwijk, Abbenes

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport Bestemmingsplan Piekberging Haarlemmeer

Het Hoogheemraadschap van Rijnland wil in het zuiden van de Haarlemmermeerpolder een locatie aanwijzen voor de realisatie van een piekwaterberging. De piekberging zal worden ingezet om bij extreme en langdurige regenval oppervlaktewater uit het hoofdwatersysteem van Rijnland tijdelijk te bergen. Voor het planologisch mogelijk maken van de waterberging is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk. Voor de besluitvorming over het bestemmingsplan wordt een procedure voor de milieueffectrapportage doorlopen. De gemeenteraad van Haarlemmeer is bevoegd gezag.

Commissie voor
milieueffectrapportage

ISBN: 978-90-421-3233-7

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

